

MEDIAREA FAMILIALĂ ÎN PORTUGALIA

Principiul participării voluntare și aprobarea acordului

În Portugalia, medierea este voluntară. Părțile implicate într-un conflict de familie privind copiii sau soții pot recurge, de comun acord, la medierea familială publică sau privată. Instanța de judecată poate, de asemenea, recomanda părților medierea, dar nu le-o poate impune fără consimțământul lor. Se poate recurge la medierea familială înainte de a introduce o acțiune în instanță sau la Oficiul Stării Civile (*Conservatória do Registo Civil*) sau după ce acțiunea este deja pendinte. **În ambele cazuri, acordul asupra conflictelor de familie trebuie să fie aprobat pentru a deveni executoriu.** Reprezentanții părților (dacă există) pot participa, de asemenea, la ședințele de mediere – și, practic, uneori fac acest lucru. Legea nr. 29/2013 din 19/4 detaliază principiile generale aplicabile în ceea ce privește medierea.

Medierea în instanță

Dacă părțile recurg la **medierea familială înainte de a introduce o acțiune** și dacă se ajunge la un acord, părțile trebuie să solicite aprobarea acordului la **Oficiul Stării Civile ales de părți**. Astfel de acorduri pot acoperi aspecte privind soții (spre exemplu, divorțul, obligațiile de întreținere între soți, locuința familiei, folosirea numelui de familie al fostului soț) și aspecte privind copiii (spre exemplu, acordul privind răspunderea părintească anexat la un acord de divorț sau acordul privind obligațiile de întreținere a fiilor majori). Înainte de aprobarea de către Oficiul Stării Civile, ministerul public (*Ministério Público*) va emite o opinie asupra acordului, dacă acordul se referă la răspunderea părintească față de minori.

Dacă medierea are loc înainte de introducerea unei acțiuni în instanță și **dacă singurul ei scop este convenirea asupra răspunderii părintești față de minori** (fără a avea anexat un acord de divorț sau de separare judiciară), părțile trebuie să solicite aprobarea acordului de către instanța de judecată competentă.

Dacă **medierea familială are loc în timp ce se află pe rol o acțiune judiciară**, ea se va desfășura după cum urmează:

În cadrul acțiunilor judiciare privind răspunderea părintească (spre exemplu, încredințarea minorilor, dreptul de vizită, pensiile de întreținere pentru minori), există o audiere tehnică specializată și o fază de mediere. După ce părțile sunt citate la o ședință de către un judecător, în cazul în care părțile nu ajung la un acord, judecătorul va amâna discuțiile pentru o perioadă cuprinsă între două și trei luni și va îndruma părțile către unul dintre următoarele mecanisme alternative: medierea, atât timp cât părțile consimt sau solicită să fie trimise la mediere; sau audierea tehnică de specialitate, oferită de serviciile de asistență tehnică ale instanței. După expirarea perioadei de amânare, discuțiile vor fi reluate și, dacă s-a ajuns la un acord printr-unul dintre mecanismele menționate mai sus, judecătorul va examina și va aproba acordul. Dacă nu există niciun acord, cauza va continua cu faza contencioasă.

De regulă, în toate acțiunile civile, inclusiv cele privind soții (spre exemplu, divorțul sau separarea judiciară, obligațiile de întreținere între soți și foști soți, acordarea locuinței familiei, acolo unde nu există niciun acord inițial), articolul 273 din Codul de procedură civilă (*Código de Processo Civil*) permite instanței de judecată să amâne procedura și să trimită cauza la mediere, dacă niciuna dintre părți nu se opune trimiterii.

În conformitate cu articolul 272 alineatul (4) din Codul de procedură civilă, părțile pot solicita, de asemenea, de comun acord, să amâne procedura pentru o perioadă de trei luni și să recurgă la mediere din proprie inițiativă.

Dacă se ajunge la un acord prin mediere în timp ce procedura se află pe rol potrivit cazurilor descrise mai sus, părțile trebuie să solicite aprobarea acordului de către instanța de judecată.

Acțiunile privind conflictele de familie care intră în competența Oficiului Stării Civile trebuie introduse cu acordul prealabil al ambelor părți, în caz contrar, ele sunt de competența instanțelor de judecată. Din acest motiv, recurgerea la mediere din inițiativa părților poate fi utilă înainte de începerea procedurii. După inițierea procedurii la Oficiul Stării Civile, articolul 14 alineatul (3) din Decretul - lege nr. 272/2001 din 13/1 prevede că Ofișul Stării Civile trebuie să informeze soții care solicită divorțul despre existența serviciilor de mediere. Prevederea permite părților, în timp ce procedura de divorț de comun acord este pendinte la Oficiul Stării Civile, să recurgă la mediere în vederea reconcilierii soților sau pentru revizuirea acordului privind răspunderea părintească, anexat la acordul de divorț, dacă există o motiune în acest sens din partea ministerului public.

Alegerea mediatorului public sau privat, durata și costul medierii

Ca regulă generală, medierea familială are o **durată maximă de trei luni**, conform principiului expus la articolul 272 alineatul (4) din Codul de procedură civilă. Medierea poate depăși această perioadă numai în cazuri excepționale și justificate.

Dacă părțile recurg la **medierea privată**, trebuie să plătească onorariul mediatorului. Respectivul onorariu, împreună cu regulile și programul de mediere sunt stabilite în protocolul de mediere semnat de părți și de mediator la începutul medierii. Ministerul Justiției păstrează o listă a mediatorilor publici și privați pe care părțile o pot consulta în vederea alegerii unui mediator privat: <http://www.dgpj.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica>.

Pentru a recurge la **medierea publică**, părțile trebuie să contacteze Biroul pentru soluționarea alternativă a litigiilor (*Gabinete de Resolução Alternativa de Conflitos*) din cadrul Direcției Generale Politică și Justiție și să solicite o ședință de premediere. Ședința poate fi programată telefonic, prin e-mail sau prin intermediul unui formular online. În cadrul ședinței de premediere, se semnează un protocol de mediere între părți și mediator. Se stabilește perioada, se programează ședințele și se explică regulile de procedură.

Costul medierii familiale publice este de 50 de euro pentru fiecare parte, indiferent de numărul ședințelor programate. Onorariul de 50 de euro este plătit de fiecare parte la începutul medierii publice. Onorariile mediatorilor din sistemul public nu sunt plătite de către părți. Sunt plătite de către Direcția Generală Politică și Justiție, pe baza unei planificări legale.

Ședințele publice de mediere pot să se desfășoare la sediul Direcției Generale Politică și Justiție sau într-un spațiu pus la dispoziție de primăria localității în care își au domiciliul părțile.

În cadrul medierii publice, părțile pot alege un mediator dintr-o listă de mediatorii publici selectați. Dacă nu o fac, Biroul pentru soluționarea alternativă a litigiilor din cadrul Direcției Generale Politică și Justiție va desemna un mediator din lista mediatorilor publici, în ordine consecutivă și luând în considerare apropierea de zona de domiciliu a părților. De regulă, desemnarea se face pe cale electronică.

Dacă părțile au dreptul la **asistență judiciară**, aceasta poate acoperi costul medierii.

Medierea transfrontalieră și comediarea

În cazul unui **litigiu transfrontalier**, care face imposibilă desfășurarea ședințelor față în față, este posibilă utilizarea sistemelor de videoconferință pentru facilitarea medierii.

În Portugalia, **mediatorii din alte state membre** nu doar că pot să se înregistreze pentru a fi incluși pe lista mediatorilor familiali compilată de Ministerul Justiției (care include mediatorii publici și privați), dar pot și să fie selectați pentru lista mediatorilor familiali publici (prin licitație publică). În ambele cazuri, se vor aplica aceleași condiții ca în cazul mediatorilor naționali.

În Portugalia, **comedierea este permisă**, atât în sistemul de mediere public cât și în sistemul privat. Comedierea poate fi aplicată la alegerea părților sau la sugestia mediatorului, în cazul în care consideră că este cea mai bună abordare a cauzei respective.

Link-uri utile

Vă invităm să vizitați <http://www.dgpj.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica> pentru a accesa: *link-ul* către legislația națională în materie de mediere; *link-ul* către lista mediatorilor familiali publici și privați; *link-ul* către informații despre medierea familială și mediere în general.

Cererile de mediere publică se pot face telefonic la numărul + 351 808 26 2000, prin *e-mail* la adresa smf@gral.mj.pt sau prin intermediul formularului online disponibil la adresa <http://smf.mj.pt/>.

Notă finală

Informațiile din această fișă informativă au caracter general și nu sunt exhaustive; ele nu au caracter de obligativitate pentru punctele de contact, Rețeaua judiciară europeană în materie civilă și comercială, instanțele de judecată sau orice alte persoane. Ele nu exclud necesitatea de a consulta prevederile legale în vigoare.

Ultima actualizare: 28/01/2019

Versiunea în limba națională a acestei pagini este administrată de punctul de contact RJE respectiv. Traducerile au fost efectuate de serviciile Comisiei Europene. Este posibil ca eventualele modificări aduse originalului de către autoritatea națională competentă să nu se regăsească încă în traduceri. Nici RJE și nici Comisia Europeană nu-și asumă nicio răspundere sau responsabilitate în legătură cu informațiile sau datele pe care le conține ori la care face trimitere acest document. Pentru a afla care sunt regulile privind protecția drepturilor de autor aplicabile de statul membru responsabil pentru această pagină, vă invităm să consultați avizul juridic.